

5 ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Předkládaná AAR měla za cíl zpracovat komplexní zhodnocení odvalu na okolí, které zahrnuje:

- aktualizované hodnocení zdravotních rizik vázaných na podzemní a povrchovou vodu v cílových oblastech z relevantních expozičních scénářů:
  - úmyslná nepravidelná ingesce podzemní vody při občasném pití vody z domovních studní např. během prací na zahradě,
  - neúmyslná ingesce povrchové vody při koupání ve vrbském jezeře (štěrkovně),
  - rizika vázaná na konzumaci ryb z nádrže R1 pod severním okrajem odvalu,
- aktualizované hodnocení zdravotních rizik vázaných na kontaminaci ovzduší s využitím nově zpracovaných podkladů (aktualizovaná rozptylová studie, dlouhodobý imisní monitoring) a přehodnocení závěrů a doporučení AR z roku 2010 ve vztahu k reálným expozičním scénářům a současné úrovni znalostí v dané oblasti,
- hodnocení zdravotních rizik vázaných na pobyt nepoučených osob při volnočasových aktivitách ve studené části odvalu včetně hodnocení případných zdravotních rizik z neúmyslné ingesce zeminy (zejména u dětí) a úmyslné ingesce hub,
- návrh na případné změny ve stávajícím konceptu sanace, zejména v souvislosti s nutností odstranění (vymístění) některých druhů materiálů, vyskytujících se v tělese odvalu (kaly v bývalé nádrži K-1).

Z aktuálně provedených průzkumných, laboratorních a rešeršních prací lze závěrem konstatovat následující fakta.

Lokalita ÚMTO Odval Heřmanice představuje dlouhodobý zdroj anorganického nabohacení podzemní vody zejména o sírany, méně pak o amonné ionty a pouze marginálně o těžké kovy a některé zástupce PAU. Anorganická kontaminace je vázána na odvalovou lokalitu a její blízké okolí, na poměrně rychlém snížení koncentrací prioritních látek se významně podílí ředění a geochemické pochody, tedy srážení síranových minerálů, příp. adsorpce na jílové minerály. *U sledovaných látek je dlouhodobě patrný převážně klesající trend.*

Signální hodnotu síranů v podzemních vodách na odtokovém profilu lokality stanovujeme pro vrt HP 203/21 na 3,5 g/l, pro vrt PVT-2 na 0,5 g/l. Tyto koncentrace by měly upozorňovat na možnou iniciaci nežádoucího ovlivnění podzemí vody v obci Vrbice v parametru síranů. Signální hodnota bude postupně upřesňována dle výsledků dlouhodobého monitoringu z těchto vrtů, resp. dle skutečného poměru atenuace síranů (aktuálně je uvažováno pouze jednorázově ověřené snížení o 85 %).

V případě As lze pro lokalitu stanovit hodnotu přirozeného geochemického pozadí na 20 mg/kg. Nad tuto úroveň byly ověřeny koncentrace As v zeminách pouze lokálně ve studené části odvalu, která již reprezentuje cílový stav zrekultivované lokality. Kvalita podzemní vody, až na výjimky, plošně vyhovovala v případě As platnému limitu pro pitnou vodu.

Kvalita půdního vzduchu, ověřená ve studené části odvalu, byla vyhovující, sledované kontaminanty byly ve všech případech podlimitní.

Na zbytkovou jemnozrnnou hlušinu z kalové nádrže K-1 je navázána zejména organická kontaminace, která však v podstatě nepřestupuje do výluhů ani do podzemních vod. *Aktuální výsledky neodpovídají nutnosti dalšího sanačního zásahu.*

Z hlediska vlivu na ovzduší lze na základě výše uvedených informací konstatovat, že vliv sanačních činností na kvalitu ovzduší a obyvatelstvo bude lokální, krátkodobý a přijatelný s přihlédnutím k společenské potřebě řešení staré ekologické zátěže, kterou Odval Heřmanice představuje. Vyhodnocené vlivy sanačních prací je potřeba vnímat v kontextu významných rizik pro ovzduší a další složky životního prostředí, které by nadále působila endogenní termická aktivita v tělese odvalu v případě, že by nebyla sanačním zákrokem zastavena. Aktualizované autorizované hodnocení zdravotních rizik ukazuje, že činnosti na odvalu Heřmanice jsou spojeny jen s nízkými příspěvky hodnocených látek k celkové imisní zátěži obyvatel v přilehlých rezidenčních oblastech související s nepatrným zvýšením zdravotních rizik, v praxi stěžejí postižitelným.

Posouzení časového vývoje termické aktivity není jednoduché. *Nejsou vyloučeny lokální teplotní fluktuace v jednotlivých vrtech.* Obecně však lze konstatovat, že dochází k pomalému šíření termické aktivity západním směrem od současné termicky aktivní oblasti. *K posunu ohnisek ze stávajícího okraje odvalu pravděpodobně zatím nedochází.* Nově zjištěné lokálně zvýšené obsahy CO ve studené části odvalu budou podrobeny dalšímu sledování.

Na lokalitě bylo ověřeno několik typů zdrojů kontaminace, které se vzájemně překrývají a z pohledu širšího okolí lokality navíc dochází ke kumulaci s okolními zátěžemi (MCHZ, skládka odpadů, dávkovací nádrží, vypouštění odpadních a důlních vod povrchových). Vyhodnocení výsledného vlivu pouze hodnocené lokality, zejména na vzdálenější příjemce možných rizik (řeka Odra, obyvatelé Vrbic a Hrušova) je tak prakticky nemožné.

Z hlediska hodnocení zdravotních rizik lze konstatovat, že využíváním podzemní a povrchové vody *nevznikají významná zdravotní rizika, zhoršené výsledné parametry jsou patrnější v případě možného budoucího využívání studené části odvalu k rekreačním aktivitám.* Predikované scénáře s výpočtem rizik byly provedeny pro reálné scénáře s využitím maximálních zjištěných hodnot, které byly ověřeny pouze lokálně.

Významná ekologická rizika nebyla rovněž ověřena. Částečný vliv odvalu na chemismus povrchové vody řeky Odry je patrný pouze v případě navýšení síranů, a to zejména prostřednictvím bezejmenného potoka. Nelze ale definovat míru tohoto podílu ve srovnání s dalšími blízkými zdroji síranů. Z dlouhodobého hlediska je však monitorován klesající trend síranů v toku a jejich legislativně vyhovující úroveň. V případě Heřmanického rybníka je možné rovněž předpokládat určitý přínos síranů vlivem odvalu, vzhledem k faktu, že rybník leží mimo přímý tok proudění obohacených podzemních vod, je míra přínosu minimální.

Aktuálně provedenými pracemi na lokalitě ÚMTO Odval Heřmanice nebyly ověřeny skutečnosti, na základě kterých by měla být stanovena nová sanační opatření. Z hlediska stávajícího provádění monitoringu termické aktivity, kvality vod a ovzduší jsou navržena dodatečná opatření a úprava plánu monitoringu vod.

V Ostravě, 31.8.2021